

[1]

Agricultura urbana: alguna cosa més que una moda passatgera

Imatge:

Manel Romero Madrigal

Infinitat de balcons, patis tarsers, cobertes, jardins comunitaris, solars buits en plé centre? Mont-real esta plena d'oportunitats pels aficionats de l'agricultura urbana, un fenomen que dia a dia guanya en popularitat i que s'estima que ja compta amb un milió d'adeptes a la illa. Actualment, passejant pels carrers de la metròpolis quebequesa no es estrany trobar-se amb un petit hort a un dels seus encreuaments, cuidat por un o varis veïns dels edificis adjacents, que són semblants a les cases de cos catalanes però convertides en habitatge plurifamiliar gràcies a un accés a la planta superior mitjançant una escala exterior, situada en façana principal. En un article publicat al 2012 [2], Eric Duchemin [3], professor de ciències ambientals de la UQAM, Université du Québec a Montréal, afirmava que el 38% dels habitants de Mont-real, prop d'un milió de persones, assegurava practicar l'agricultura urbana. Aquestes xifres indiquen que el fenomen ha deixat de ser residual per convertir-se en una activitat habitual del montrealesos i montrealeses

Històricament, l'illa de Mont-real disposava dels terrenys més fèrtils de tot el Canadà, un passat agrícola que la ciutat va anar perdent a passos accelerats degut a la industrialització i a la consegüent mineralització de les seves terres i espais, i que va provocar una expulsió de les activitats agrícoles a zones cada vegada més allunyades dels centres urbans. Per contra, les diferents guerres i crisis econòmiques del segle XX van provocar que les autoritats de països com Anglaterra, EEUU i Canadà incitessin als seus habitants a cultivar els seus jardins i espais públics de la ciutat mitjançant polítiques com la dels *jardins de la victòria* [4] de la Primera i Segona Guerres Mundials. Aquests jardins eren cultius urbans destinats a abastir d'aliments a la població durant els períodes de guerra, i van arribar a produir prop d'un 40% de tot el consum de vegetals als Estats Units durant la Segona Guerra Mundial. A més, els cultius també tenien la funció d'aixecar la moral i l'esperança dels habitants.

Segons l'etnourbanista Sandrine Baudry [5], l'agricultura urbana tal i com la coneixem actualment a Nord Amèrica neix degut a crisi econòmica, social i política que van patir diverses ciutats del continent, particularment Nueva York, als anys 70. Va ser a la metròpoli més coneguda del món on va aparèixer el moviment dels *Guerrilla Gardeners*, un grup activista que protestava contra la deserció dels centres urbans per part dels seus propietaris, que cremaven les seves propietats per poder ser compensats per les asseguradores i d'aquesta manera deixar de pagar impostos a la ciutat.

El moviment, liderat per Liz Christy, artista i fundadora del grup activista, va començar a fer aparèixer la vegetació en aquests espais privats i abandonats gràcies a les *bombes de llavors*, que consistien en uns recipients pensats per ser llençats, com globus o boles de nadal, reomplerts d'una mescla d'aigua, adob i una selecció de llavors. Aquesta primera acció dels activistes va precedir l'apropiació d'un terreny abandonat al sud de Manhattan per la creació del primer jardí comunitari de la ciutat al 1973, que ràpidament va sobrepassar la seva funció reivindicativa per ser adoptat per les famílies amb pocs recursos per cultivar els seus aliments, i que actualment es coneix com el *Liz Christy Garden* [6].

Una Mont-real molt comestible

Curiosament, tant a Nueva York com a Mont-real van ser els incendis intencionats els que van propiciar l'aparició dels primers cultius als centres de les ciutats. En el cas de Mont-real, van ser els incendis provocats al centre-sud de la metròpolis durant la vaga de bombers de 1974, el *week-end rouge* [7], els que van permetre l'aparició d'un moviment veïnal per la creació de un jardí comunitari que permetés assegurar l'alimentació dels veïns més desfavorits. El jardí, situat a la intersecció entre els carrers Alexandre-Desève i Lafontaine, va ser el precursor d'una *xarxa municipal de jardins comunitaris* [8] que actualment compta amb 97 horts i 25 hectàrees de cultius repartits per tota la ciutat, alguns d'ells amb llistes d'espera de més de 7 anys.

No obstant, tot i la bona acollida que tenen aquests polítiques, actualment tan sols el 33% dels productes alimentaris consumits pels quebequesos provenen de la *Belle Province*. Dades que crec encara serien molts més decepcionants si sapiguéssim el percentatge de productes consumits pels habitants de Mont-real que provenen d'un radi de menys de 100 kilòmetres.

Per sort, Mont-real té unes característiques urbanes i socials envejables que permeten la proliferació de multitud d'iniciatives que conviden a imaginar una ciutat més verda i més amable amb els seus habitants. La ciutat compta amb uns barris històrics culturalment molt actius, a més d'una arquitectura que anima als seus habitants a relacionar-se, amb edificis

baixos con grans balcons, carrers secundaris generosos i cobertes planes; espais tots ells fàcilment apropiables pel cultiu amb molt poca inversió.

Aquest fet ha permès l'aparició d'iniciatives tan interessants como les *ruelles vertes* [9], *Santropol Roulant* [10], *Les Pousses Urbaines* [11], *Action Comuniterre* [12] i *Alternatives* [13], per citar algunes, que combinen l'implicació social amb el cultiu urbà. A més, la majoria d'universitats i alguns centres d'educació secundària de la ciutat disposen de jardins de cultiu experimentals a les cobertes dels seus edificis, i la UQAM ha organitzat recentment la setena escola d'estiu sobre el tema amb un gran èxit de participació.

L'agricultura urbana pot prendre multitud de formes diferents i, tot i que la majoria de projectes existents són sense ànim de lucre, Mont-real disposa d'algunes propostes de caràcter comercial. La més sorprenent d'entre elles és sens dubte l'empresa *Fermes Lufa* [14], que ha instal·lat un dels hivernacles més grans del món sobre la coberta d'un edifici industrial per cultivar fruites, llegums i fines herbes mitjançant un sistema hidropònic, abastint d'aquesta manera a més de mil famílies de la ciutat amb les seves cistelles de productes biològics.

Durant els propers mesos, el rigorós hivern de Mont-real no permetrà a la majoria dels aficionats a la agricultura urbana de continuar amb les seves activitats, però de ben segur que l'any que vé tornaran amb forces renovades i encara amb més ganes si cap de prosseguir amb la seva aventura.

Manel Romero Madrigal, arquitecte

Corresponsal COAC a Mont-real

12/08/2015

Tornar [15]

Copyright@ Col·legi d'Arquitectes de Catalunya : <https://www.arquitectes.cat/ca/content/agricultura-urbana-alguna-cosa-m%C3%A9s-que-una-moda-passatgera>

Links:

- [1] <https://www.arquitectes.cat/ca/content/agricultura-urbana-alguna-cosa-m%C3%A9s-que-una-moda-passatgera>
- [2] <http://www.novethic.fr/empreinte-terre/agriculture/isr-rse/montreal-terreau-fertile-pour-l-agriculture-urbaine-138570.html>
- [3] <https://twitter.com/agriurbain>
- [4] http://es.wikipedia.org/wiki/Jard%C3%ADn_de_la_victoria
- [5] <http://www.ecoanthropologie.cnrs.fr/rubrique164.html?lang=fr>
- [6] <http://www.lizchristygarden.us/>
- [7] <http://ville.montreal.qc.ca/sim/histoire/la-greve-du-week-end-rouge>
- [8] http://ville.montreal.qc.ca/portal/page?_pageid=5798,68853571&_dad=portal&_schema=PORTAL
- [9] http://www.eco-quartiers.org/ruelle_verte
- [10] <http://santropolroulant.org/>
- [11] <http://www.poussesurbaines.org/>
- [12] <http://www.actioncommuniterre.qc.ca/>
- [13] http://fr.wikipedia.org/wiki/Alternatives_%28ONG%29
- [14] <http://lufa.com/fr/>
- [15] <https://www.arquitectes.cat/ca/javascript%3Ahistory.back%28%29>